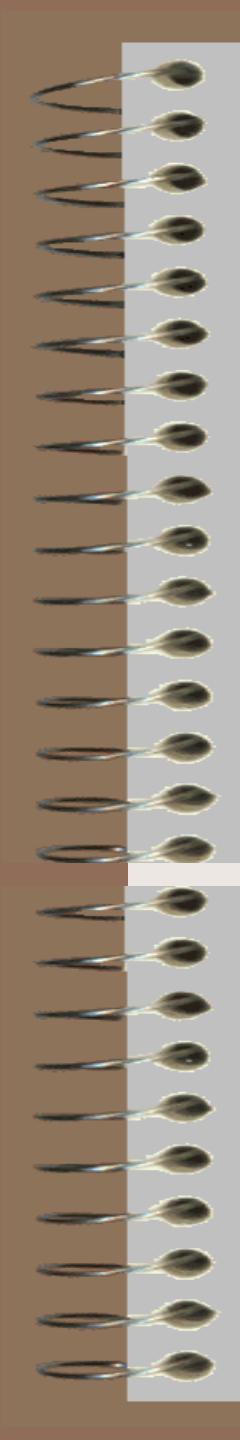

Geriatrické ošetřovatelství

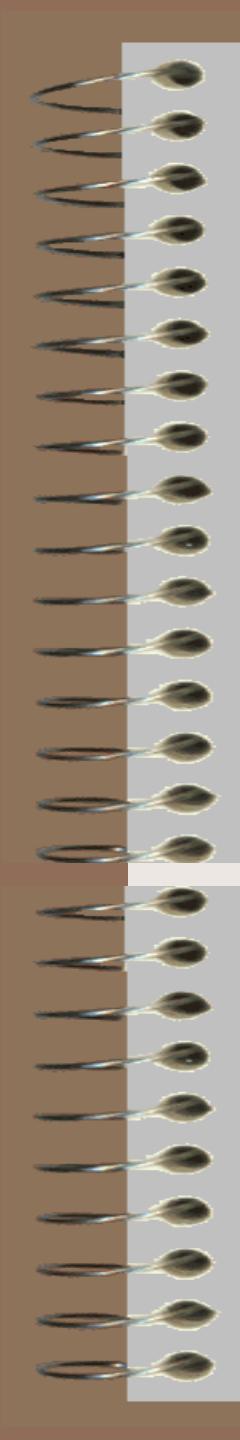
PhDr. Karolína Stuchlíková, PhD.
2020/2021

Geriatrické ošetřovatelství

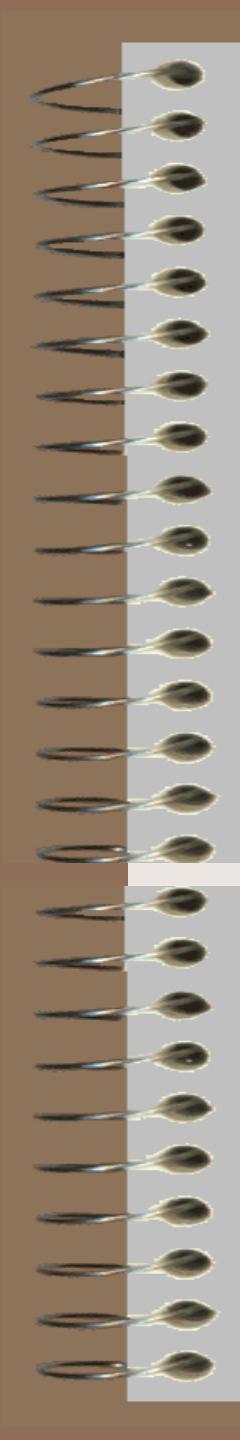
- Aplikovaný vědní obor.
- Zabývá se poskytováním ošetřovatelské péče u pacientů ve věku nad 65 let.
- Zabývá se preventivní, diagnosticko - terapeutickou a pečovatelskou oš. p.
- Zabývá se sociálními a ekonomickými podmínkami života seniora – ů.

Ošetrovatelská péče v geriatrii

- Pomáhat při udržování fyzické a společenské aktivity a zabránit sociální izolaci.
- Pomáhat při vyrovnávání se se ztrátami například sluchu a zraku nebo se ztrátou milované osoby.
- Pomáhat při sebepéči a povzbuzovat při snaze o zachování soběstačnosti a samostatnosti.
- Hlásit případy týrání a zneužívání seniora.
- Poučit seniory o škodlivosti užívání léků, které naordinoval.

Ošetřovatelská péče v geriatrii

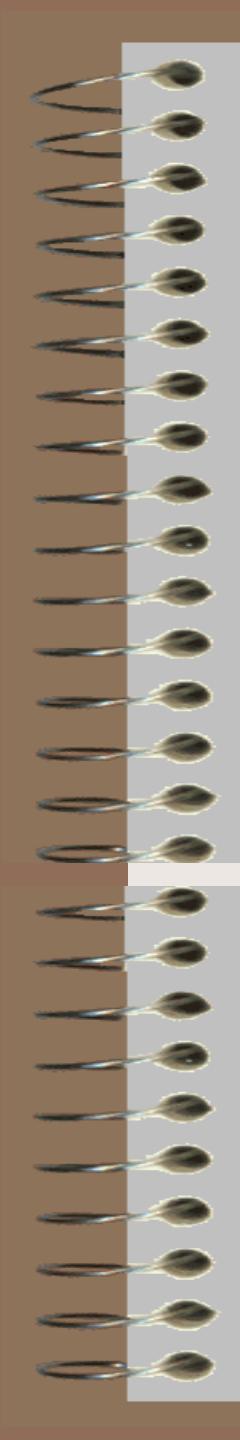

Cíl:

- původní prostředí
- soběstačnost
- kvalita života

Ošetřování je:

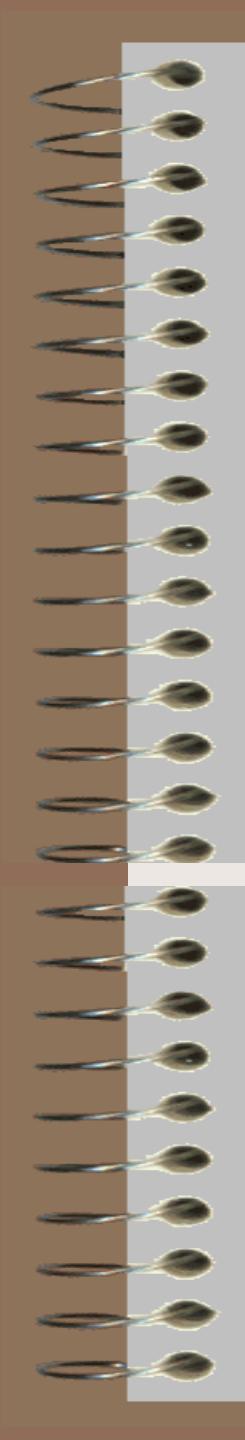
- diferencované (lehká, středního stupně a úplná závislost)
- komplexní
- kontinuální
- aktivující
- preventivní
- vše zahrnující

Ošetřovatelská péče v geriatrii

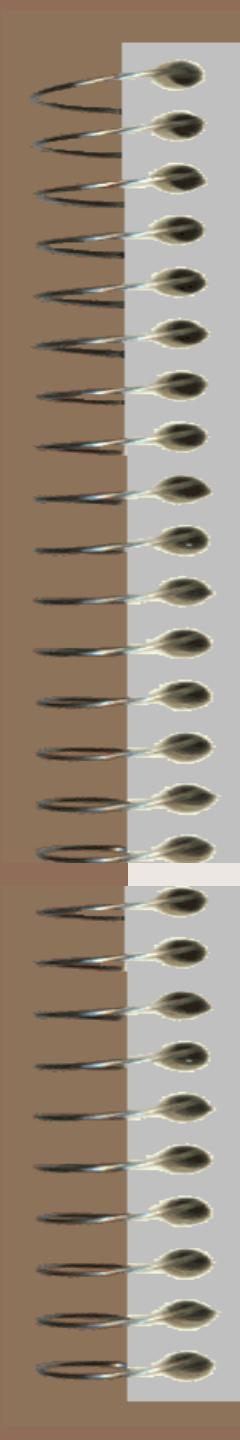
- Respektovat lidskou důstojnost.
- Poskytovat srozumitelné informace.
- Trpělivý přístup, pochopit duševní rozpoložení starého člověka.
- Zajistit duchovní pomoc, útěchu nebo zaopatření podle vyznání seniorů.
- Zajistit podmínky klidné a důstojné smrti.
- V rámci své kompetence uspokojovat bio - psycho - sociální potřeby starých lidí.

Vyšetření geriatrického pacienta sestrou - specifika

- Bežná anamnéza.
- Hodnocení soběstačnosti.
- Stravovací návyky.
- Podrobná léková anamnéza.
- Zhodnocení psychického stavu.
- Sociální anamnéza.

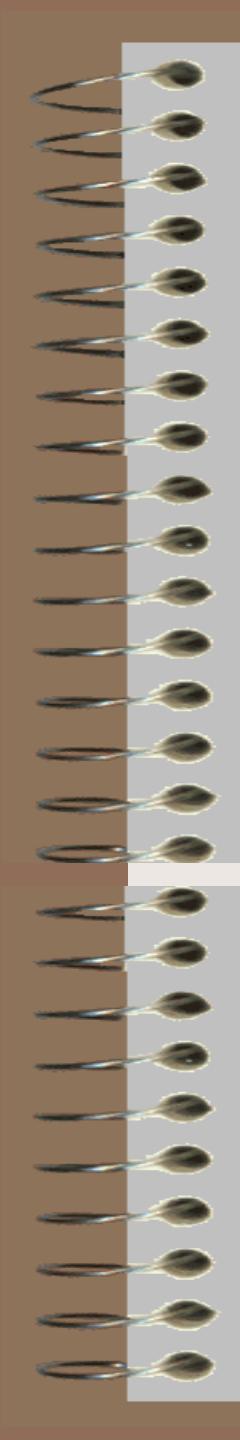

Funkční vyšetření:

- Biomedicínska oblast.
- Psychická oblast.
- Sociálně-ekonomická oblast.
- Celkové funkční schopnosti v základních denních činnostech.

Barthelov test základných činností – ALL (ACUIMTY DAILY LIVING)

Činnosť	Zláčutie činnosti	Body
JEDENE/ PTHIE	sanostare, bezponoc sponocou nezvláde	10 5 0
OBUKANE	sanostare, bezponoc sponocou nezvláde	10 5 0
KÚPANE	sanostare alebo sponocou nezvláde	3 0
OBRNÁHYDENA	sanostare alebo sponocou nezvláde	5 0
KONTINENDAMČU	prie kontinentný ocas inkontinentný inkontinentný	10 5 0
KONTINENDASIOICE	prie kontinentný ocas inkontinentný inkontinentný	10 5 0
POJTEWC	sanostare, bezponoc sponocou nezvláde	10 5 0
PRESUNZPOSTRENA SICICKU	sanostare, bezponoc snaž sponocou vzri sešteť nezvláde	15 10 5 0
CHÔDZAPOROMNE	sanostare nad 50m sponocou 50m na voziku 50m nezvláde	15 10 5 0
CHÔDZAPOSCHOUDN	sanostare, bezponoc sponocou nezvláde	10 5 0
Hodnotenie stupňa závislosti:		
0–40 body – vysoká závislosť		
45–60 body – závislosť stredného stupňa		
65–95 body – niemá závislosť		
100 body – nezávislosť		

Jenatnické škála deprese (Yesavage Depression Scale)

1. Stev podstatne spokojný so svojim životom?	ámo/nie
2. Zanedali ste v poslednej dobe veľa svojich záujmov a aktivít?	Ámo/nie
3. Mite počut, že Vás život je prázdy?	Ámo/nie
4. Cílite sa často smutný?	Ámo/nie
5. Majete väčšinu dobrú náladu?	Ámo/nie
6. Obavate sa, že sa Vám stane nečo zlé?	Ámo/nie
7. Cílite sa väčšinu časom šťastný?	Ámo/nie
8. Často sa cílite bezmocný?	Ámo/nie
9. Vy sedavate radšej doma, než byste išiel nadi lidi a zo seba vyskyval s novým vecami?	Ámo/nie
10. Mislite si, že netreba riešiť väčšie problémy s panátkou Ako Váš rovesníci?	Ámo/nie
11. Mislite si, že je krásne byť nažive?	Ámo/nie
12. Nípadá Vás niekedy, že Vás život nestojí za čo?	Ámo/nie
13. Cílite sa pri výkonu energické?	Ámo/nie
14. Mislite si, že Vaša situácia je beznádejná?	Ámo/nie
15. Mislite si, že väčšina ľudí je na tom lepšie ako Vy?	Ámo/nie

Hodnotenie:

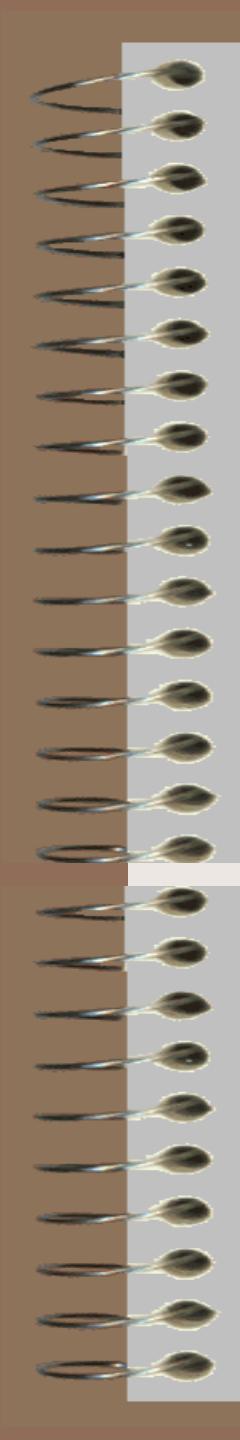
Za "odpoed", ámo "pri otáaze 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 15 pojedom bude za odpoved, ne" pri zostavajúcich otázkach 1, 5, 7, 11 a 13 tiež pojedom bude 0-5 bodov: normálny fakt bez deprese
6-10 mierná deprezia
nad 10 bodov: manifestácia deprezie vžadijúca si podobné výskytne

Fotostanovy test (Mini Mental Status Examination—MMSE)

1. Ktorý je deň v týždni?
2. Aký dátum je dnes?
3. Aký mesiac je teraz?
4. Aké ročné obdobie je teraz?
5. Ktorý ráds napíše
6. Kde sú teraz?
7. Na ktorom poschode sa nachádzame?
8. V ktorej mesteske?
9. V ktorej súčine kraji?
10. V ktorej krajinie sú?
11. Opakovanie slov: citrón, klúč, lopta (jablko, stôl, halier)
Vysvetrujúci: vysloví slová rýchlosťou 1 slovo za sekundu, v prípade ďalšej nemožnosti opakovať 5x
12. Odčítanie po 7 od 100 (5x).
Zakazké správne odčítanie sa zaraďuje 1 bod
13. Spojenie tieto dvoch slov, ktoré sa opakovali v bodku 11
14. Rozpoznanie hodiniek
15. Rozpoznanie čeruzky
16. Opakovanie frázy „Žiade ale, keďže (a, ani, alebo)“
17. Výkonanie 3 stupňového píkazu „Vežmte tento papier, zložte ho a hodiť ho nazem“
18. Prečítanie a výkonanie píkazu na písanom papieri „Zavrite si oči“
19. Napsanie ľubovoľnej verzy
20. Nakreslenie dvoch päťuholníkov, ktorých jeden vŕtak leží vo vnútri druhého, podľa predlohy

Hodnotenie:

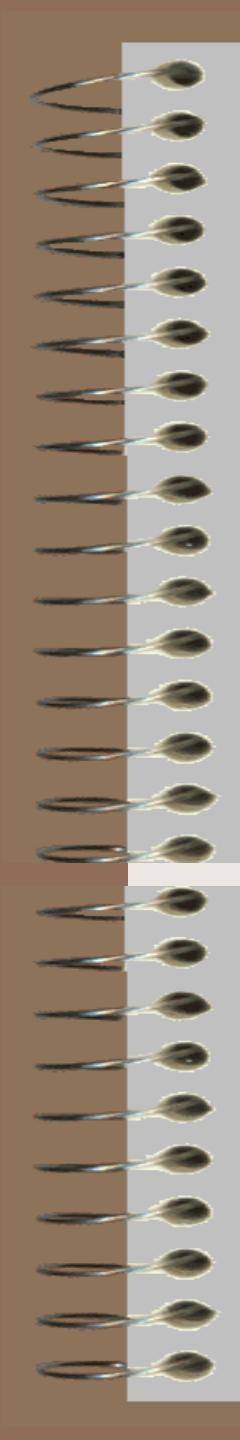
- 28-30 bodov - norma
24-28 bodov - kognitívna porucha lámkeho stupňa
15-24 bodov - kognitívna porucha stredne ďalšieho stupňa
0-14 bodov - kognitívna porucha ďalšieho stupňa

Význam funkčního vyšetření

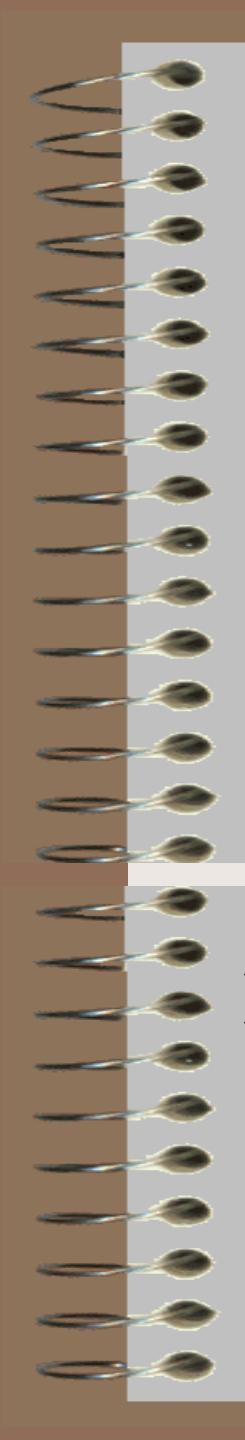
- odhalení dosud nediagnostikovaných a nemocným nesignalizovaných chorob a poruch
- pátrání po nespecifickém zhoršení funkčního stavu (odhalení onemocnění)
- **Cíle funkčního geriatrického vyšetření:**
- zlepšit zdravotní a funkční stav pacienta
- zpomalit nástup zdravotního postižení a omezit jeho rozsah
- zlepšit celkovou kvalitu života (Topinková , 2005)

Náročnost poskytování ošetřovatelské péče u geriatrického pacienta

---

- fyzická náročnost
- psychická náročnost
- umírající pacienti
- nižší úroveň spolupráce geriatrického pacienta se sestrou

Specifika ošetřovatelského procesu u geriatrického pacienta

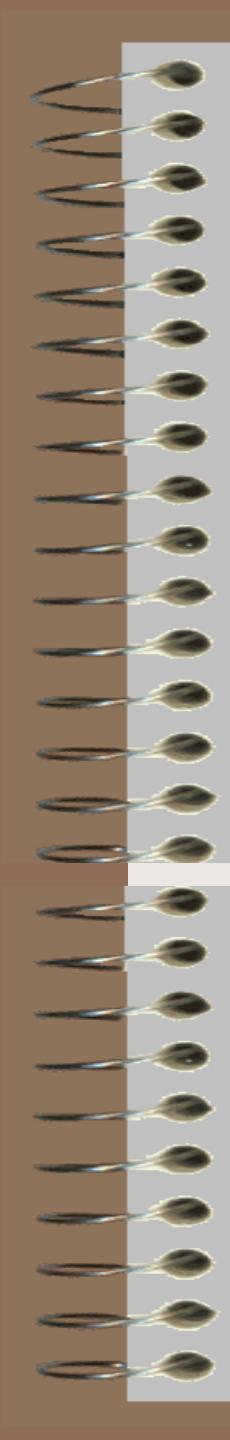

Posuzování:

(změny fyzické , psychické , kognitivní , rodina , přátelé , soběstačnost , nezávislost , sociální prostředí , ekonomické zajištění , životní styl , návyky , aktivity, zájmy) , individuální přístup , spolupráce ,

Diagnostika:

(brát v úvahu věk pacienta , změny ve fyzickém a duševním stavu , polymorbidita , chronická onemocnění)

Plánování:

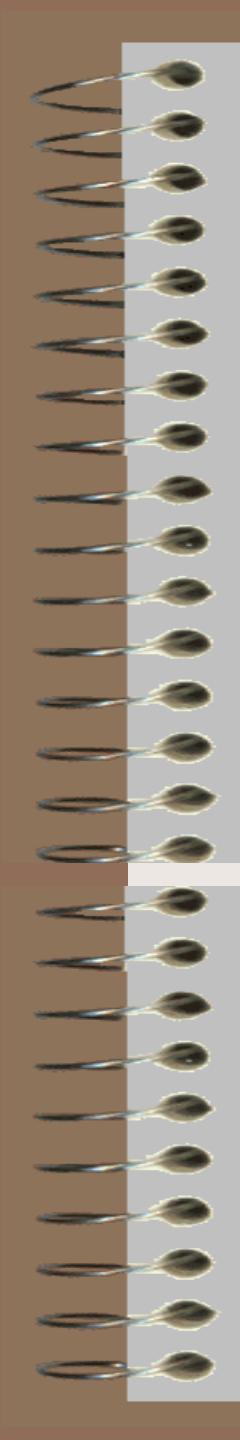
- vypracovat spolu s pacientem, rodinou, pečovatelem , realistické plánování
-

Realizace:

- závislé, nezávislé, součinné činnosti
- spolupráce s fyzioterapeutem, logopedem, psychologem
- nesmí zatěžovat

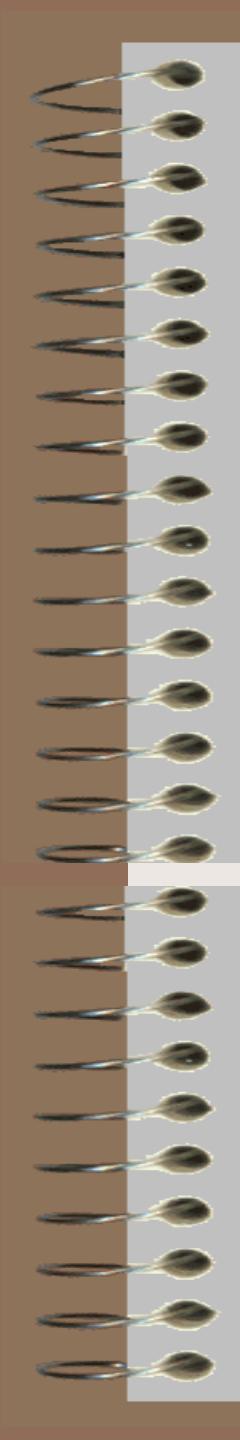
Je potřebné sledovat:

- změny ve stavu pacienta
- zapojení pacienta do OSP
- zájem a zapojení rodiny do OSP
- zapojení celého oše týmu

Vyhodnocení:

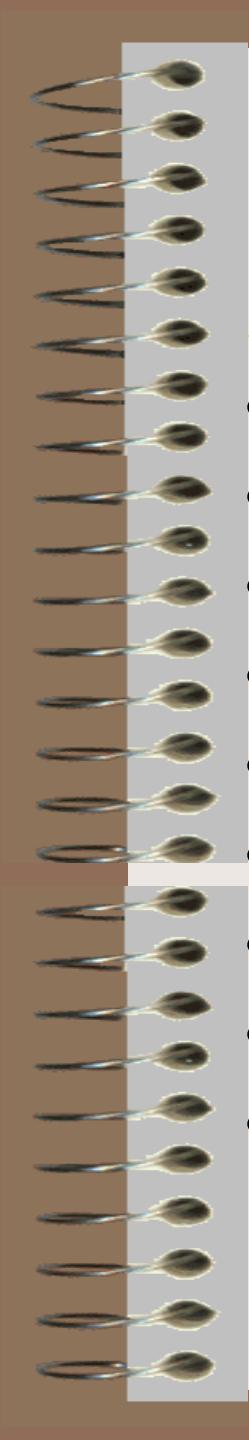
- dosažení cílů
  - malé úspěchy – považujeme za úspěch
-

Geriatrické syndromy

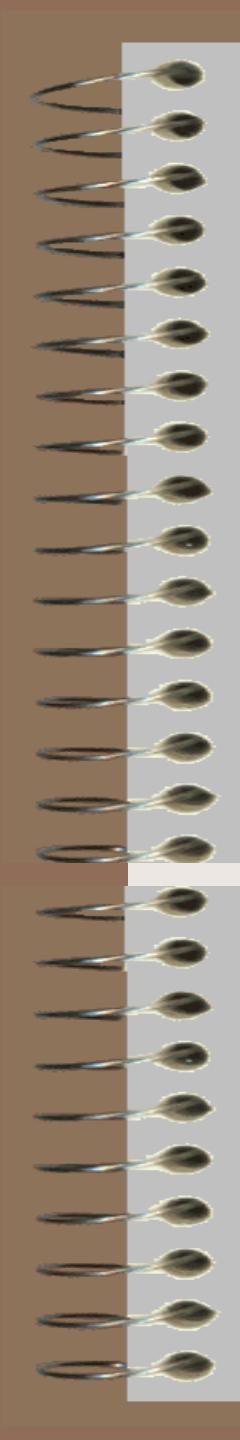
- syndrom instability
- syndrom dekondice a hypomobility
- syndrom imobility
- syndrom anorexie a malnutrice
- syndrom psychické alterace
- syndrom inkontinence
- syndrom smíšeného smyslového a komunikačního deficitu
- syndrom maladaptace a psychosomatické dekompenzáce

Najčastější ošetřovatelské problémy v stáří

- Imobilita a dekubity
- Sebepéče
- Inkontinence
- Pády a úrazy
- Výživa
- Spánek
- Bolest
- Kognitivní změny
- Psychické poruchy

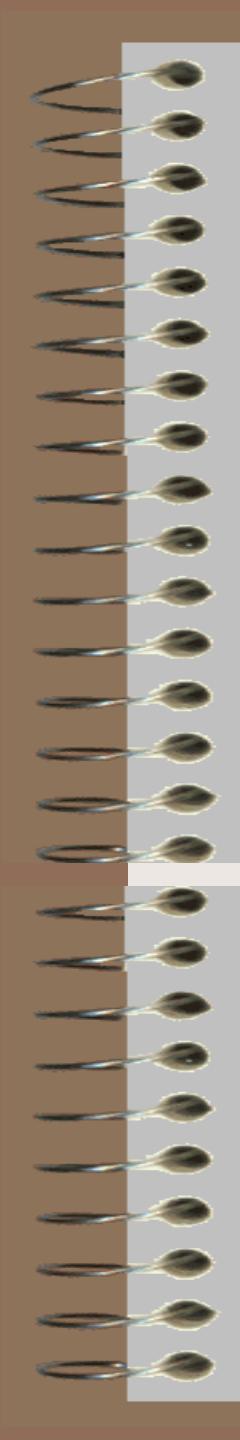

Imobilita (komplikace z imobility)

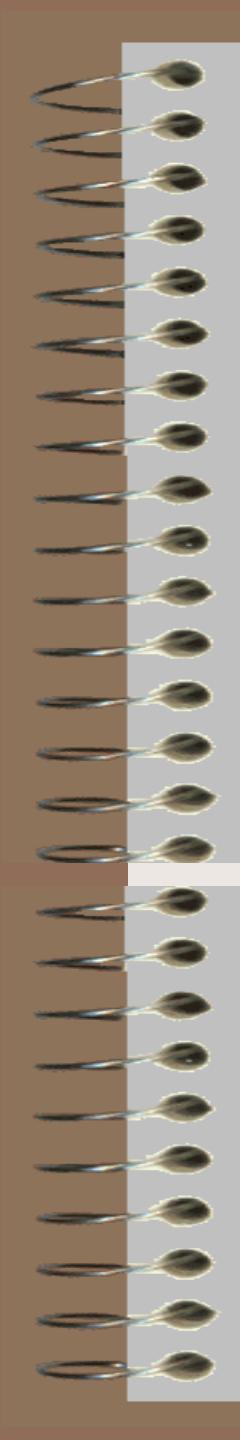
Mobilita:

- umožňuje orientovat se v prostředí
- získavat pohybové schopnosti
- naučit se vykonávat činnosti potřebné pro život
- má vliv na sebeúctu člověka (sebeúcta závisí od pocitu užitečnosti, samostatnosti, potřeby existence)

Příčiny imobility:

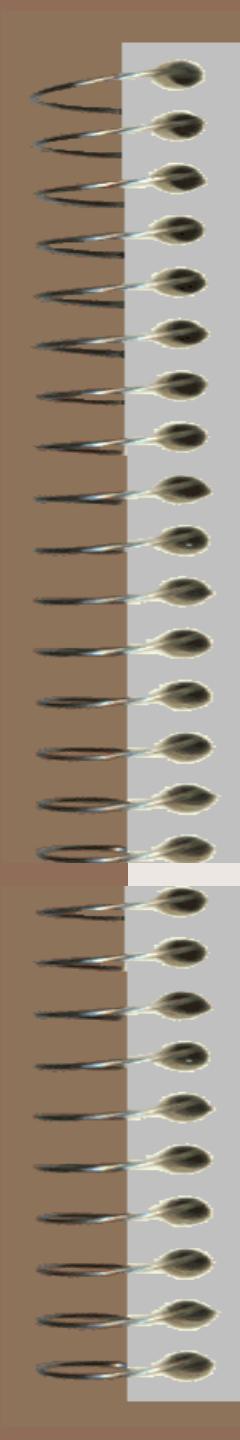
- slabost
- silná bolest
- poruchy nervového, kosterního, svalového systému
- psychosociální problémy (strach, deprese)

Odpověď organismu na imobilitu

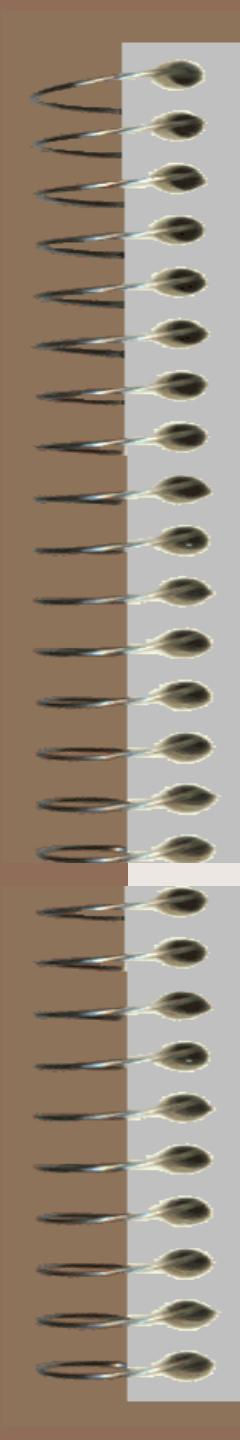
- **Pohybový systém** (svalová atrofie, svalové kontrakturny, osteoporóza z inaktivity)
- **Kardiovaskulárni systém** (ortostatická hypotenze, insuficie žilních chlopní, žilní trombóza)
- **Respirační systém**(hypostatická pneumónie)
- **Gastrointestinální trakt** (obstipace)
- **Kožní systém** (dekubity)
- **Psychosociální reakce** (depresivně - anxiózní syndrom, pocit bezmocnosti, beznaděje, snížená schopnost rozhodování, zvládání problémů,...)

Posouzení imobility u pacienta

- posouzení schopnosti pohybu a jeho omezení
- posouzení komplikací z imobility
- posouzení schopnosti vykonat aktivity každodenního života

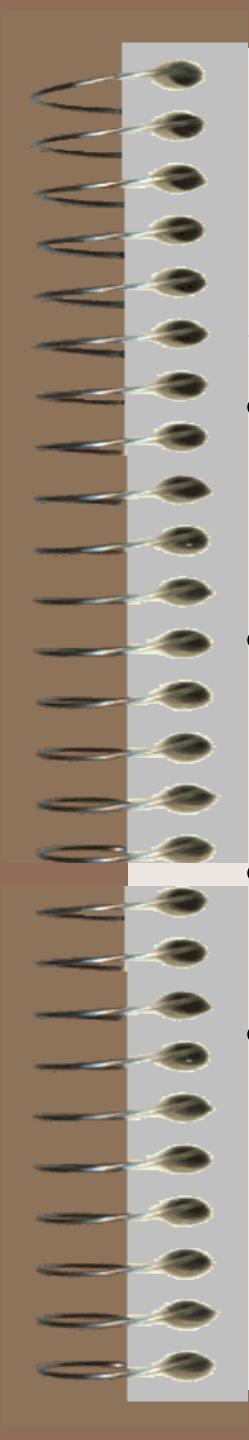

Posouzení schopnosti pohybu a jeho omezení

- zjistit jak nemoc ovlivňuje schopnost pohybu
- zjistit co překáží pacientovi při pohybu
- zhodnotit stav vědomí a orientace
- posoudit posazování se z polohy vleže do sedu a vstávání ze židle do stojící polohy při pohybech v lůžku
- posoudit jak pacient potřebuje pomoc při změně polohy
- určit rozsah pohybů v kloubech , které jsou nezbytné pro přesun nebo chůzi

- zjistit přítomnost kontraktur , deformit
- zjistit svalovou sílu v DK
- pokud pacient používá hůl nebo berle třeba vyhodnotit i svalovou sílu HK
- zajistit, aby vyšetření pacienta příliš neunavovalo
- zjistit užívání léků , které mají tlumivý účinek na CNS

Posouzení komplikací imobility

- identifikovat rizikových pacientů před vznikem komplikací identifikovat přítomnost faktorů, které podporují vznik proleženin
- zhodnotit stav kůže hlavně v oblastech, které jsou nejvíce vystaveny působení tlaku určit stádium proleženin
- zhodnotit stav výživy , příjem bílkovin , vitamínů, minerálů
- zhodnotit změny na kostrovosvalovém systému

- pozorovat prokrvení , přítomnost otoku , bolest při pohybu
- zhodnotit změny v dýchání , pohyby hrudníku , přítomnost hlenu v DC , kašel
- zhodnotit vylučování moči , frekvenci močení , obtíže při močení ....
- zhodnotit vyprazdňování stolice , frekvenci, množství , konzistenci , přítomnost paradoxní průjem , bolesti
- pozorovat přítomnost neklidu , dráždivosti , ospalosti , zmatenosti zhodnotit psychický stav pacienta

Nortonova škála na posouzení dekubitů

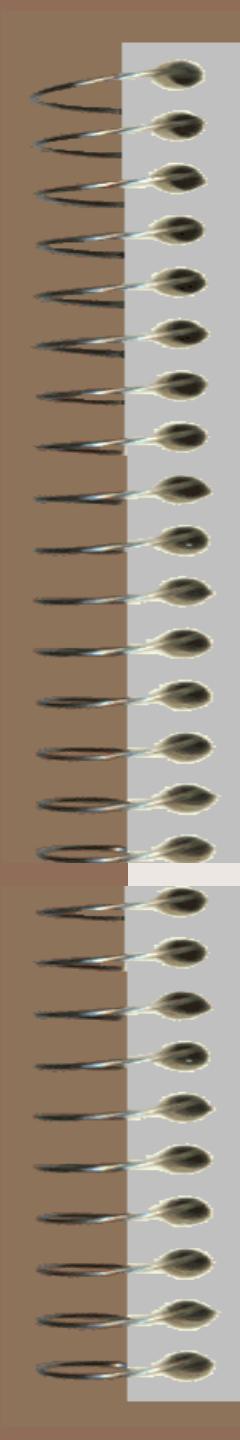
Hodnotenie rizika vzniku dekubitov podľa Nortonovej

schopnosť spolupráce	vek	koža	dôležité ochorenie p. stupňa	fyzický stav	psychický stav	aktivita	nobilita	inkontinenca
úplná	4 <10	4 normálna	4 zdráhe	4 dobrý	4 čutný	4 choda q	4 plná	4 žiadna
natá	3 <30	3 alergia	3 DM teploáraénia	3 veľkú dobrý	3 apatický	3 choda a s ponosou	3 mene obmedzená	3 dočasné
častoc-	2 <60	2 vlhká	2 kachexia upadanie teplien	2 zly	2 znatený	2 sedaci	2 veľmi obmedzená	2 inkontinenca nočná
žiadna	1 <60	1 suchá	1 obezita, karcinom	1 veľmi zly	1 simlý	1 ležaci	1 nepohyblivý	1 inkontinenca nočná a stidice

Celkové hodnotenie PK:
Nebzáperenstvo dekubitov vzniká pri 25 bodovam na tej

Dátum

Podpis sestry:

Posouzení schopnosti pacienta vykonávat aktivity denního života

---

- zjistit jaké má pacient potíže při provádění každodenních činností (stravování , oblékání , svlékání , péče o DÚ , chůze , komunikace, ...)
- určit přesný charakter potřebné pomoci a její četnost použití testů na zjištění soběstačnosti v denních aktivitách

Barlowov test základných činností živít – ALL (ACIIMITY DAILY LIVING)

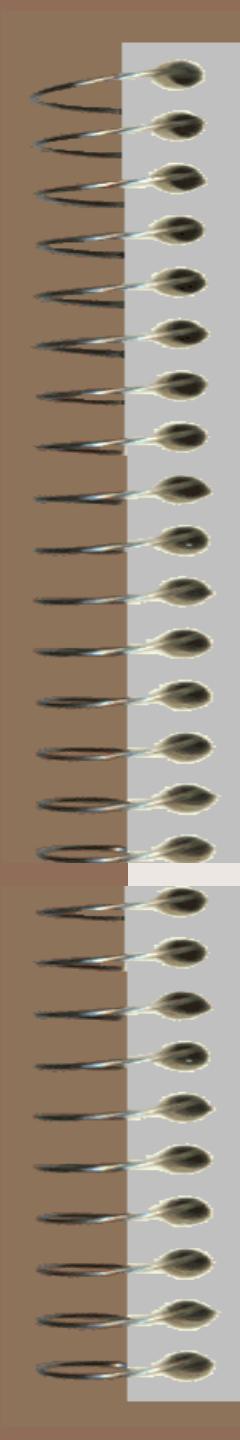
Činnosť	Zvláštne činnosti	Body
JEDENIE/PITIE	sanostre, bezponoc sponocou nezvládne	10 5 0
OBUVKANIE	sanostre, bezponoc sponocou nezvládne	10 5 0
KÚPANIE	sanostre alebo sponocou nezvládne	5 0
OBRNÁ HYGIENA	sanostre alebo sponocou nezvládne	5 0
KONTINENDAMČU	prie kontinentný čas inkontinentný inkontinentný	10 5 0
KONTINENDASIOUCE	prie kontinentný čas inkontinentný inkontinentný	10 5 0
POUŽIETIE WC	sanostre, bezponoc sponocou nezvládne	10 5 0
PRESUN Z POSIHENIA SIEDUČKU	sanostre, bezponoc snaži sa pohnúť vzdľ. sedet nezvládne	15 10 5 0
CHÔDZAPOROMNE	sanostre nad 50m sponocou 50m na vozku 50m nezvládne	15 10 5 0
CHÔDZA POSCHOUDN	sanostre, bezponoc sponocou nezvládne	10 5 0
Hodnotenie stupňa závislosti:		
0–40 body – vysoká závislosť		
45–60 body – závislosť stredného stupňa		
65–95 body – menšia závislosť		
100 body – nezávislosť		

**Test ošetrovateľskej záťaže
/podľa Svanborga, modifikovaný Staňkovou/**

1. Pohybová schopnosť	
S čiastočnou pomocou	1
S podstatnou pomocou	3
Odkázaný na lôžko, úplne závislý	5
2. Osobná hygiena	
S čiastočnou pomocou	1
S podstatnou pomocou	3
Úplne závislý	5
3. Jedlo	
S čiastočnou pomocou	1
S podstatnou pomocou	3
Úplne závislý /kŕmenie, sonda/	4
4. Inkontinencia moča	
Občas	3
Stále	5
Permanentný katéter	2
5. Inkontinencia stolica	
Občas	3
Stále	5
6. Návšteva toalety	
S čiastočnou pomocou	1
S podstatnou pomocou	5
Izbové WC, podložná misa	4
7. Dekubity	
Malé	1
Veľké	4
8. Spolupráca s chorým	
Občas ťažká	2
Bezvedomie	3
Veľmi ťažká	5

Celkom

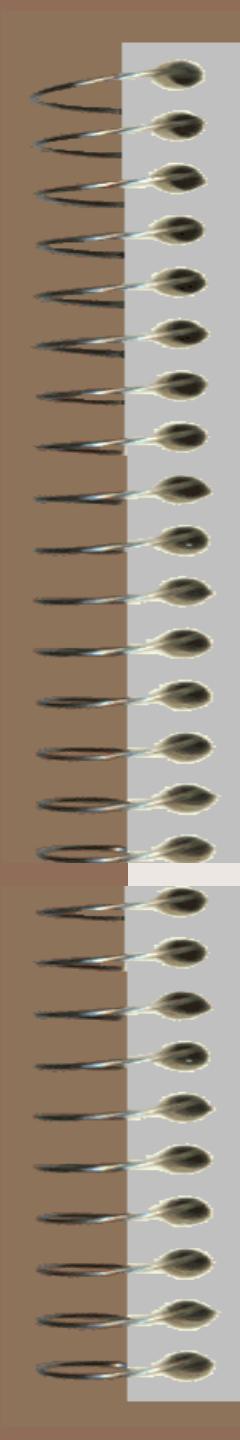
Hodnotenie: 0 bodov úplne sebestačný, 38 úplne závislý

Ošetrovatelské diagnózy

- narušená celistvost kůže
- zácpa
- inkontinence moči
- retence moči
- neúčinné dýchání
- intolerance aktivity
- riziko úrazu
- omezená pohyblivost
- nedostatečná sebepéče
- bezmocnost, beznaděj
- snížená sebeúcta
- narušená sociální interakce
- neúčinné zvládání situace rodinou
- nedostatek vědomostí (o rizikách imobility)

Intervence sestry

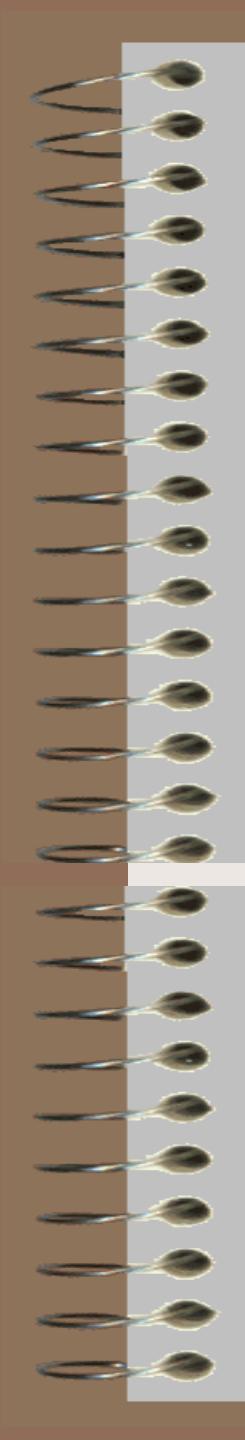

- zaměřené na péči o pacienta s porušenou mobilitou - prevence komplikací z imobility a léčba stávajících komplikací

Pohybová aktivita:

- povzbuzovat pacienta do pohybových aktivit
- podle možnosti provádět aktivní a pasivní cvičení (podle tolerance a zdravotního stavu pacienta)
- vést pacienta k co největší samostatnosti při chůzi, vstávání ze židle, z lůžka
- použít vhodné pomůcky, které usnadní pohyb
- (hůl , berle , pomocná zařízení lůžka)

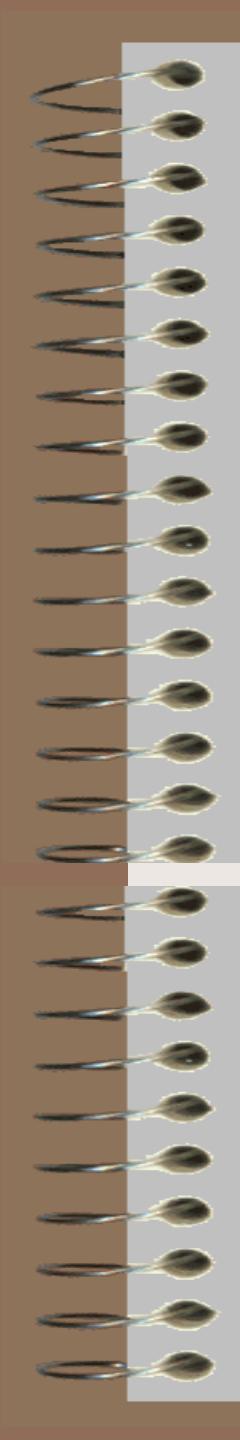
- učit pacienta pohybovat se pomalu , hlavně při vstávání z postele (vstávání na etapy - Fowlerová poloha, spuštění nohou, postavení se)
- používat elastické punčochy nebo bandáž na zlepšení žilního návratu z DK
- při podezření na trombózu nedělat prudké pohyby a nemasírovat nohy
- péče o nohy - otlaky , kuří oka , otoky , ztluštělé nehty - odborně řešit

Vykonávání denních aktivit:

- motivovat pacienta k samostatnosti
- učit ho provádět denní aktivity s co nejmenší námahou
- zajistit potřebnou pomoc při stravování
- zajistit pomoc při oblékání a svlékání (naučit techniky oblékání a svlékání , které nevystupňujú k jeho potíže)
- zajistit péči o DÚ (základní speciální péče , péči o zubní protézu)

- zajistit provedení osobní hygieny (pomoc podle stupně závislosti, respektovat toleranci námahy, intimitu, udělat masáž, suchou kůži natírat vhodným krémem, chránit kůži na predilekčních místech před drážděním, macerací, péče o nohy, nehty, vlasy)
- zajistit péči v lůžku, ložní a osobní prádlo
- zajistit péči o vyprazdňování
- zajistit vhodnou a pohodlnou polohu
- zajistit pravidelné a správné polohování
- pomáhat pacientovi při chůzi a přesunech (zjistit jeho schopnosti na přesun, vysvětlit mu způsob přesunu, komunikovat s ním)

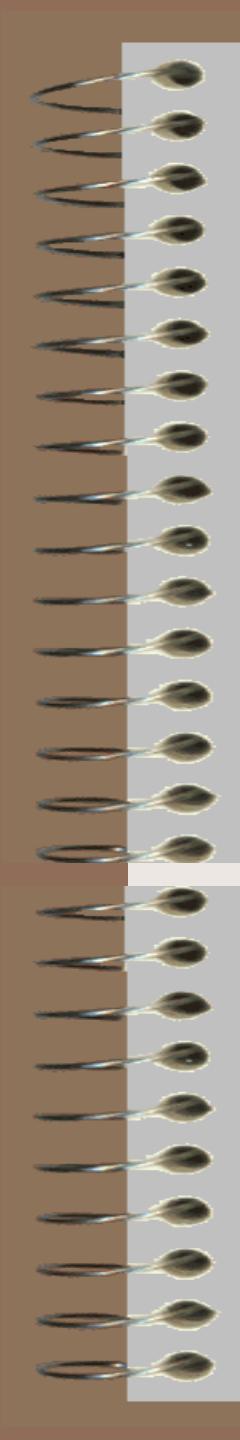

Edukační proces u pacienta s imobilitou v rámci domácí péče

- **Téma edukace:** prevence vzniku dekubitů u imobilního pacienta
- **Záměr edukace:** zabránit vzniku dekubitů
- **Cíl edukace:**
- **Kognitivní** – P/K/rodinný příslušník po skončení edukace prokáže vědomosti o prevenci vzniku dekubitů a o možných začínajících projevech vzniku dekubitů

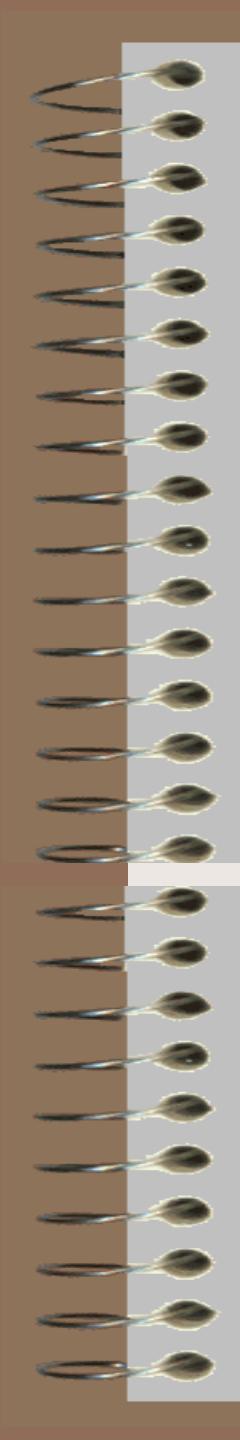
- **Afektivní** – P / K / rodinný příslušník si vytvoří pozitivní postoj ke spolupráci, uvědomí si význam opatření, které je třeba v rámci prevence vzniku dekubitu udělat, prokáže pozitivní změny v názorech a v postojích
- **Behaviorální** – P / K / rodinný příslušník aktivně spolupracuje při preventivních opatřeních, ošetřovatelské péče, zapojuje se a dodržuje zásady správné životosprávy

Etapa plánování

- **metody:** vysvětlování, zodpovězených otázek, praktické ukázky/metoda demonstrace
- **pomůcky:** informační letáky, brožury, literatura o dekubitech, pomůcky, které bude nutné používat při preventivním ošetřování dekubitů
- **počet edukačních setkání:** 4

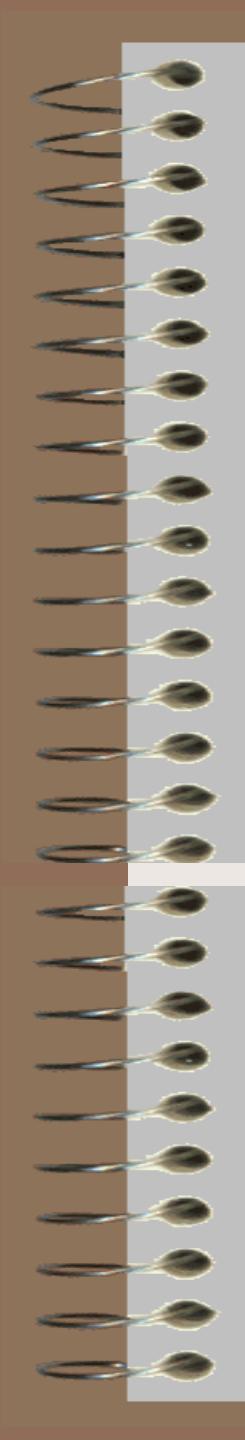

Edukační proces u pacienta s dekubitem v rámci domácí péče

---

posoudit potřebu edukace

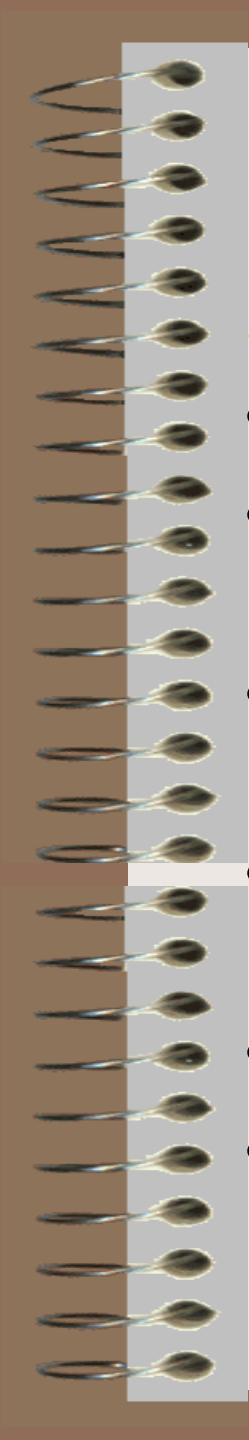
- zjistit rodinnou anamnézu
- zjistit anamnézu nynějšího onemocnění
- zjistit úroveň znalostí o daném onemocnění, léčbě, ošetřovatelské péči, rizikových faktorech, výživě, polohování, aktivitě
- zjistit motivaci k ošetřovatelské péči a léčbě

1. Setkání

pacient, rodinný příslušník, ošetřovatel)

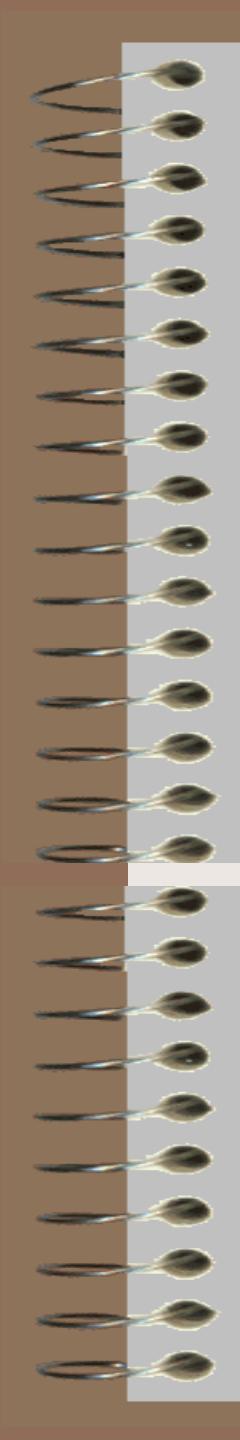
- zjistit úroveň znalostí o dekubitů (vznik, vývoj, příčiny, prevence)
- vysvětlit pojem dekubitus
- vyjmenovat faktory , které způsobují jeho vznik
- vyjmenovat místní a také celkové faktory, které podporují vznik dekubitu
- vyjmenovat příznaky hrozícího / vznikajícího dekubitu, kterých si musí u P/K (rodinný příslušník, ošetřovatel) všímat

2. setkání

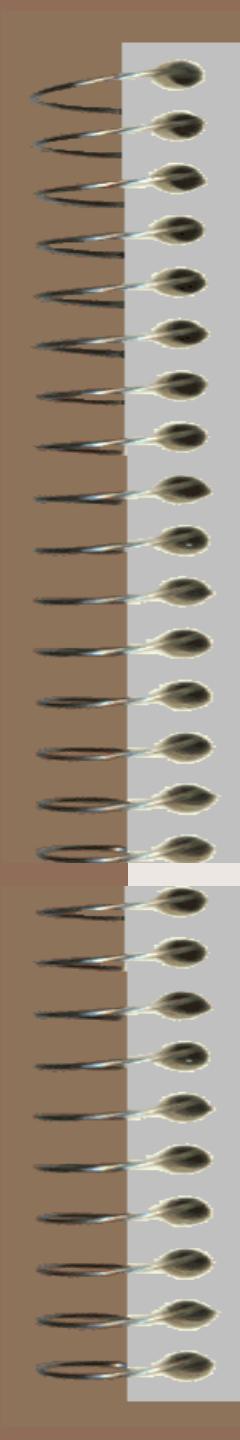
- **vysvětlit zásady prevence:**
- zdůraznit význam správné výživy (dostatečně výživná, vitamíny, bílkoviny, minerály)
- zdůraznit význam správného a dostatečného polohování (á 2 hod., případně i častěji)
- zdůraznit význam aktivity (v rámci ZS), aktivních změn polohy
- zdůraznit význam hygienické péče o tělo
- zdůraznit význam hygienické péče o lůžko a osobní prádlo

2. setkání

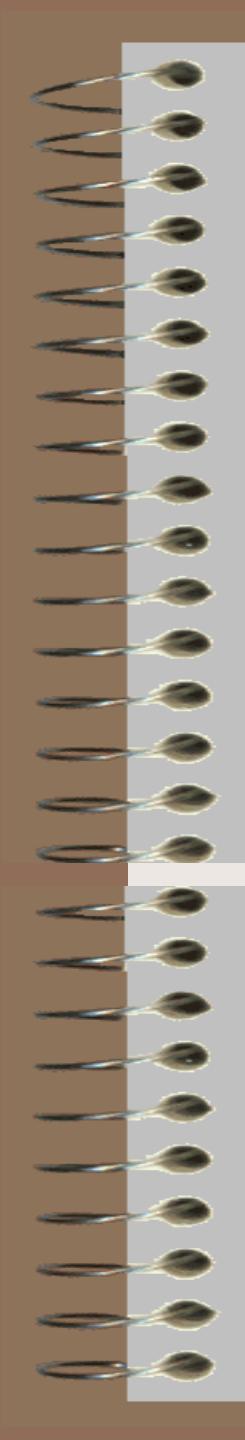
- hodnocení rizika vzniku dekubitů
- hodnocení stavu kůže v oblasti určených částech (palpační citlivost, turgor kůže, teplota kůže)
- zmírnění mechanického tlaku (efektivně upravený základ lůžka)
- využití antidekubitárních pomůcek
- polohování pacienta (polohovací plán)
- provádí hygienickou péči podle individuálních požadavků pacienta
- používá jednoduché masážní techniky na stimulaci cirkulace v tkáních a ve svalech
- minimalizuje vliv agresivních látek na kůži (moč, stolice, pot)

2. setkání

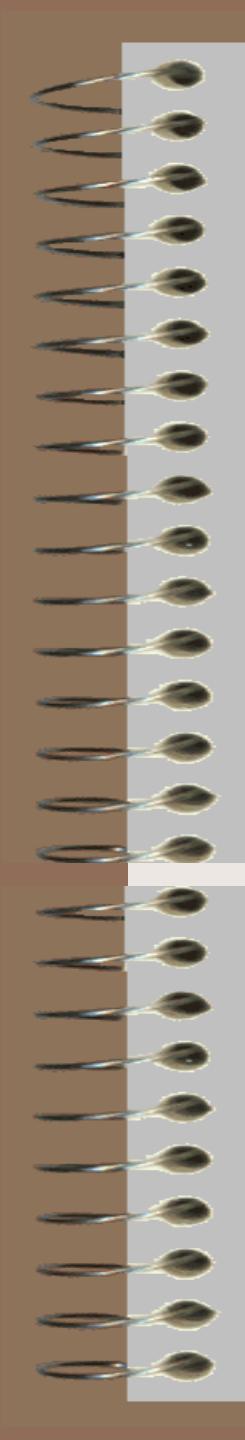
- monitoruje stav výživy,
- zajistí zvýšený příjem vitaminu A, C a D, železa, zinku, hořčíku, mědi, bílkovin, vlákniny
- zajistí optimální hydrataci
- komunikuje s pacientem o problematice vzniku dekubitu
- vysvětlí terapeutický postup a preventivní opatření
- podporuje pacienta k soběstačnosti a aktivizuje ke spolupráci podpůrně – potřebné (pomáhající) osoby
- podporuje pevnou vůli pacienta, optimismus, motivuje i pomáhající osoby ke spolupráci
- Provádět záznam o preventivních aktivitách

3. setkání

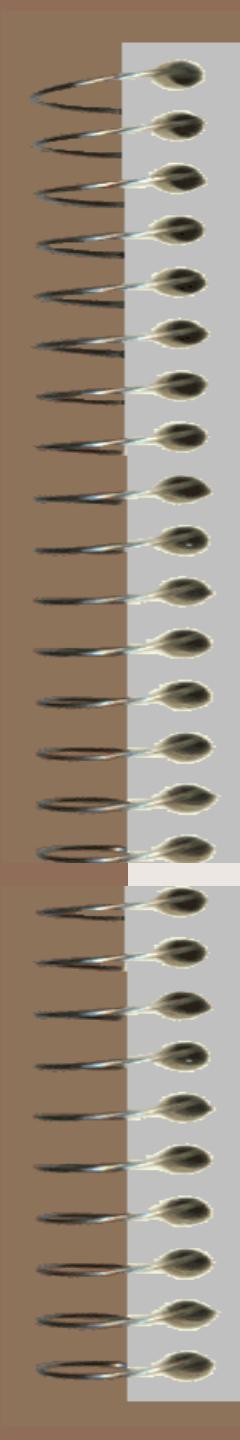
- praktické procvičování jednotlivých ošetřovatelských postupů zaměřených na prevenci vzniku dekubitu

4. setkání

- prodiskutovat otázky spojené s informacemi, které byly poskytnuty na předchozích setkáních

Fáze edukace

Motivační fáze – vysvětlit:

- význam a důležitost včasné prevence vzniku dekubitu (poznatky z anatomie a fyziologie kůže)

Expoziční fáze – edukovat o:

- způsobu vzniku dekubitu
- zásadách prevence (polohování, hygiena, výživa, ...)

- **Fixační fáze:**
  - přehodnotit problémové otázky
  - zdůraznit body, které jsou nejdůležitější
- **Fáze ověřování a hodnocení vědomostí a zručnosti:**
  - rozhovor, praktické ukázky

- Děkuji za pozornost